

سفر به مقصد آموزش الکترونیک

◀ پوران خانی، مدیر دبستان دخترانه دوره دوم، ناحیه ۱

مدرسه‌ای بی سر و صدا، نیمکت‌هایی بی روح و فضایی مملو از سکوت همه‌ی آن چیزی است که از اسفند ۹۸ تا به امروز گریبان‌مان را گرفته است. هرگز مدرسه‌ای بدون دانش‌آموز در باورمان نبود. آن چه با همه‌گیری ویروس کرونا اتفاق افتاد ما را با بحرانی مواجه کرد که حتی حاشیه‌اندیشه‌مان نیز به سویش نرفته بود. در این میان کشتی همیشه استوار آموزش به صخره‌هایی تند و تیز از مشکلات اصابت کرد که چاره‌ای جز طرح اندیشه‌ای نوین برایش نداشتیم. کشتی فعالیت‌های آموزشی نباید متوقف می‌شد و به هر ترتیبی بود باید به سلامت به ساحل مقصد می‌رسید. جنبه تهدیدآمیز ماجرا، پوسیده‌گی‌هایی در بدنه‌ی کشتی بود که سال‌ها دانسته یا نادانسته از کنارش گذشته بودیم و حالا دامن‌گیرمان شده بود. آن چه در این مدت گذشت به راستی طوفانی گسترده بود که دست‌ذهن‌مان را برای سکان‌داری و هدایت کشتی ورزیده‌تر از پیش کرد. آن چه در ادامه خواهد آمد تنها بخشی از تهدیدها و فرصت‌های این مسیر است که به‌طور خلاصه به آن خواهیم پرداخت.

هر سازمانی نیازمند ایجاد استراتژی‌های مناسب جهت پیش‌برد اهداف خود است. برای تأمین این استراتژی‌ها، سازمان مورد نظر و محیط اطرافش باید مورد کنکاش و بررسی کامل قرار بگیرند. یکی از روش‌های تدوین راه‌برد مدیریتی مناسب استفاده از ماتریس SWOT است. با استفاده از این ماتریس و تقسیم عوامل مؤثر بر عملکرد سازمان به دو دسته‌ی بیرونی و درونی، می‌توان بهترین رویکردها را در پیش گرفت. عوامل مؤثر درونی بر عملکرد سازمان شامل نقاط ضعف و قوت سازمان‌ها هستند و عوامل مؤثر بیرونی، تهدیدها و فرصت‌هایی هستند که از خارج بر سر راه سازمان قرار می‌گیرند.

کرونا خود یکی از عوامل خارجی وارد بر سازمان بود که با خود تهدیدها و فرصت‌هایی را ایجاد کرد که در ادامه به آن‌ها می‌پردازیم.

● فرصت‌ها:

- استفاده از فن‌آوری‌های روز در آموزش؛
- مهیاشدن بستر مناسب برای یادگیری معکوس؛
- نمود کار معلمان نزد خانواده‌ها؛
- مشارکت بیشتر والدین در امر آموزش؛
- مقایسه عملکرد مدارس با یک‌دیگر و ایجاد فرصت برای مدیران مدارس جهت ارائه‌ی روش‌های خلاقانه؛
- استمرار فرآیند آموزش در زمان‌ها و مکان‌های متفاوت با شیوه‌های مناسب؛
- امکان استفاده هر دانش‌آموز از آموزش‌های متناسب با استعدادها و توانایی‌های فردی خود؛
- ورود مهارت‌های زندگی به کلاس درس و تلفیق آن با آموزش؛
- ایجاد ارتباط مستمر بین اولیای دانش‌آموزان و معلمان استفاده از شیوه‌های متنوع برای آموزش؛

- استفاده از سؤالات متنوع و منابع مختلف و متعدد آموزشی؛
- آموزش غیرمستقیم به دانش‌آموزان برای استفاده از نرم‌افزارهای کاربردی؛

● تهدیدها:

- مهیانبودن زیرساخت‌های اینترنتی و سرعت پایین انتقال داده در فضای اینترنت؛
- پرهزینه‌بودن خدمات اینترنتی؛
- عدم مهارت و آموزش کافی معلمان، دانش‌آموزان و خانواده‌ها در استفاده از وسایل ارتباطی؛
- ناکارآمدی اپلیکیشن‌ها و نرم‌افزارهای بومی موجود؛
- درگیرنشدن حواس پنج‌گانه دانش‌آموزان در حین آموزش؛
- عدم دسترسی همه‌ی دانش‌آموزان یک خانواده به وسایل ارتباطی؛
- عدم ارتباط دانش‌آموزان با یک‌دیگر در گروه هم‌سالان‌شان؛
- بی‌حرکی دانش‌آموزان و ایجاد مشکلات جسمی ناشی از آن؛
- ایجاد اضطراب و نگرانی در دانش‌آموزان، خانواده‌ها و معلمان؛
- نتایج غیرواقعی از ارزشیابی‌ها؛
- عدم توجه کافی به بعضی از دانش‌آموزان در آموزش مجازی؛
- عدم توجه به استعدادهای گوناگون دانش‌آموزان در فراگیری آموزش از طریق فضای مجازی؛
- به‌خطرافتادن سلامت روان دانش‌آموزان و معلمان به‌واسطه‌ی فشارهای فضای مجازی؛

فرصت‌های ایجاد شده در این دوران و حتی تهدیدهای بر شمرده، نشان می‌دهد آن‌چه بعد از همه‌گیری ویروس کرونا و آغاز فعالیت مدارس در فضای مجازی باید مورد توجه قرار بگیرد، حرکت جامعه به سمت جامعه‌ی الکترونیک است. جامعه‌ای که در آن فضاهای مجازی نقش تعیین‌کننده‌ای در همه‌ی زمینه‌های اجتماعی برعهده دارند. بر همین اساس، مدیریت دانش و اطلاعات نیازمند تغییرات اساسی در بستر تکنولوژی‌های موجود است، به‌گونه‌ای که می‌توان با یک بازنگری کلی آموزش جامعه را به سمتی برد که حداکثر اطلاعات در حداقل زمان ممکن ارائه شود. جامعه‌ی پساکرونایی نیازمند بازنگری ویژه‌ای در حوزه‌ی نرم‌افزار و سخت‌افزار است، هم‌چنین فرهنگ استفاده صحیح از این بستر می‌بایست طی آموزش مورد توجه قرار گیرد، چراکه اگر مراقبت نکنیم تبعات منفی زیادی گریبان‌گیر جامعه در آینده‌ای نه‌چندان دور خواهد بود. ■